

El franquisme a Catalunya

El Gobernador Civil, prosiguiendo la labor depurativa del separatismo, ha impuesto varias multas a diversos establecimientos de nuestra ciudad que continuaban rotulando sus establecimientos en catalán y usando impresos en el mismo dialecto. Como es sabido, la disposición del Excelentísimo Señor Gobernador Civil prevé que las multas habrán de pagarse diariamente mientras subsistan las inscripciones que las motivaron y está dispuesto a mostrarse inflexible en este aspecto del separatismo.

FONT: *El Correo Catalán* [Barcelona] (7 octubre 1939), p. 2.

a) Descriviu el tipus de font i digueu de què tracta.(0'75 punts).

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una font primària (contemporània dels fets)(0'25 punts) consistent en un document públic de caràcter periodístic i polític, en concret, en una nota on s'expliquen les sancions imposades per governador civil de Barcelona a diversos establiments per seguir utilitzant rètols o impresos en català publicada al diari "El Correo Catalán" el 7 d'octubre de 1939.(0'50 punts)

b) Digueu quin és el context històric de la font. (0'75 punts)

Cal que l'alumnat situï cronològicament la font durant el període franquista(1939-1975)a Barcelona, el primer any del règim.(0'75 punts)

c)Expliqueu el contingut de la font (1 punt)

Cal que l'alumnat expliqui com, en la seva acció repressora contra el "separatismo",el governador civil de Barcelona imposa multes a establiments que mantenen la retolació catalana i/o utilitzen encara impresos en aquesta llengua. Així com que les esmentades sancions s'han de pagar diàriament mentre no es canviïn.(1 punt)

A1) Expliqueu les característiques de la repressió franquista en general i de la repressió específica contra Catalunya durant la dictadura.[2,5 punts]

Cal que l'alumnat expliqui les característiques de la repressió franquista: el seu funcionament, jurisdiccions (la militar, la de Responsabilitats Polítiques, la de Repressió de la Maçoneria i el Comunisme), camps de concentració i presons (1,25); i la repressió específica a Catalunya referida a la llengua, ensenyament, manifestacions culturals, etc.,al llarg de tota la durada del Règim (1, 25 punts)

A2) Expliqueu l'oposició antifranquista a Catalunya durant la dictadura. [2,5 punts]

Cal que l'alumnat expliqui el poc pes de l'oposició durant la primera etapa franquista, quan les condicions repressives ho impediien, amb freqüents detencions d'activistes obrers de la CNT, UGT, PSUC i altres; els maquis (1,25 punts); la represa d'una oposició molt més forta i organitzada en paral•lel als canvis demogràfics, econòmics i socials que experimentà el país en la dècada dels seixanta i primera meitat dels setanta, amb la reorganització d'un moviment obrer clandestí, el llançament de lluites obreres, estudiantils i veïnals i l'establiment de plataformes unitàries com l'Assemblea de Catalunya.(1,25 punts)

A3) Compareu les dues èpoques diferenciades del règim franquista i expliqueu breument el paper d'un personatge polític rellevant de cadascuna, excloent-ne Franco. [2,50 punts]

L'alumnat hauria de distingir entre el període conegut com a primer franquisme i el conegut com l'època del "desarrollismo", explicant les diferències econòmiques, socials i polítiques (interiors i internacionals) entre els dos [1,50 punts]; cal igualment que expliqui breument algun personatge rellevant de cadascuna de les etapes esmentades, com Serrano Suñer, Carrero Blanco, López Rodó o Fraga, entre d'altres. [1 punt]

Ley de Sucesión en la Jefatura del Estado de 1947

Artículo 1. España, como unidad política, es un Estado católico, social y representativo, que, de acuerdo con su tradición, se declara constituido en Reino.

Artículo 2. La Jefatura del Estado corresponde al Caudillo de España y de la Cruzada, Generalísimo de los Ejércitos, don Francisco Franco Bahamonde.

[...]

Artículo 6. En cualquier momento el Jefe del Estado podrá proponer a las Cortes la persona que estime deba ser llamada en su día a sucederle, a título de Rey o de Regente, con las condiciones exigidas por esta Ley, y podrá, asimismo, someter a la aprobación de aquéllas la revocación de la que hubiere propuesto, aunque ya hubiese sido aceptada por las Cortes.

[...]

Artículo 9. Para ejercer la Jefatura del Estado como Rey o Regente se requerirá ser varón y español, haber cumplido la edad de treinta años, profesar la religión católica, poseer las cualidades necesarias para el desempeño de su alta misión y jurar las Leyes fundamentales, así como lealtad a los Principios que informan el Movimiento Nacional. El mismo juramento habrá de prestar el sucesor después de cumplir la edad de treinta años.

FONT: *Boletín Oficial del Estado* (26 juliol 1947).

a) Descriviu el tipus de font i digueu de què tracta. (0'75 punts)

Cal que l'alumnat identifiqui la font com primària (contemporània dels fets) (0'25 punts) consistent en un text de caràcter jurídic, o polític, o jurídic-polític, part de l'articulat d'una llei, la Ley de Sucesión a la Jefatura del Estado, publicada al "Boletín Oficial del Estado" el 26 de juliol de 1947. (0'50 punts).

b) Digueu quin és el context històric de les dades que proporciona la font. (0'75 punts)

Cal que l'alumnat situï la font en el període franquista, en concret el 1947, després de la fi de la Segona Guerra Mundial (0'75 punts).

c) Comenteu breument el contingut de TRES dels articles que conté la font. (1 punt)

Cal que l'alumnat comentï tres dels quatre articles que apareixen en la font. Pot explicar l'1, referit a la definició del Règim que fa la llei; al 2, referit a la prefectura de l'Estat i que conté el llistat de càrrecs que exerceix el dictador; el 6, referit a la potestat de Franco per designar successor amb el títol de rei o regent; o el 9, on es detallen les condicions que haurà de complir el rei o regent per a ser designat (1 punt).

A4) Expliqueu el règim franquista des de la fi de la Segona Guerra Mundial fins a la mort del dictador. Esmenteu-ne exclusivament els aspectes polítics.

Cal que l'alumnat expliqui les iniciatives que prengué el Règim a partir de 1945 per tal d'ocultar la seva cara feixista i amiga de l'Eix, amb iniciatives legislatives com les lleis de Referèndum i Successió, entre d'altres; els governs nacionalcatòlics; la persistència de la política repressiva, ara també contra els maquis; i els seus esforços per sortir de l'aïllament diplomàtic imposat pels Aliats; el pacte amb els EEUU i el Vaticà de 1953 (1'25 punts); els governs tecnocràtics; a la Llei Orgànica de l'Estat, al terrorisme d'ETA i altres; al creixement de l'oposició democràtica; i la crisi final del Règim fins a la mort del dictador el 1975. (1'25 punts)

A5) Expliqueu el règim franquista des de la fi de la Guerra Civil fins a la fi de la Segona Guerra Mundial. Esmenteu-ne exclusivament els aspectes polítics.

Cal que l'alumnat situï el Règim franquista en tant que dictadura, que expliqui com era, les seves institucions; al paper de l'exercit, del partit únic i de l'Església catòlica; la repressió (1'25 punts); la política d'amistat amb l'Eix, els intents d'entrar en la guerra mundial, la División Azul i com, a partir de 1943, comença un tímid gir cap a posicions més neutrals (1'25 punts).

FONT: Festa de la Mercè a la presó Model de Barcelona, 24 de setembre de 1941. Carlos Pérez de Rozas, Arxiu Fotogràfic de Barcelona.

a) Descriviu el tipus de font i digueu de què tracta. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una fotografia (0'25 punts) de l'interior de la presó Model de Barcelona, presa el dia de commemoració de la festa de la Mercè, 24 de setembre de 1941. (0'50 punts).

b) Digueu quin és el context històric de les dades que proporciona la font. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat situï la fotografia en els primers anys del Règim franquista, a Catalunya. (0'75 punts)

c) Descriviu i comenteu el contingut de la font.

Cal que l'alumnat faci esment a la decoració interna de la presó, on apareixen les frases "Viva España" i "Franco, Franco, Franco", així com un escut nacional franquista, amb la característica àliga negra. També a la presència de presos, que apareixen formats en fileres (1 punt)

A6) Expliqueu la política del Règim de Franco entre 1939 i 1953 i en particular la repressió. (2'50 punts).

L'alumnat hauria d'explicar la política del Règim fent a esment a la seva estructuració interna com dictadura autoritària de partit únic, al paper de Falange Española Tradicionalista y de las JONS, a la proximitat a l'Eix, a l'enviament de la División Azul el 1941, a la creació de les Cortes Españolas el 1942, als importants canvis efectuats a partir de 1945, tractant d'amagar el component feixista del Règim (Llei de Referèndum de 1945, de Successió de 1947 i accent en el component catòlic) i a l'aïllament internacional al qual va ser sotmès i a l'acostament als EEUU fins arribar a la signatura del Pactes de 1953 (1'50 punts); igualment hauria d'explicar l'abast de la repressió franquista i les lleis que l'emparaven, incloent les disposicions de la justícia militar, entre d'altres (1'50 punts)

El franquisme a Catalunya

Gobierno Civil de la provincia de Barcelona

Por los motivos que a continuación se exponen, han sido impuestas, por el gobernador civil de la provincia, las siguientes sanciones:

- Multa de 10.000 pesetas a la casa comercial llamada *La Saldadora*, por la publicación en la prensa de anuncios no redactados en el idioma nacional.
- Multa de 1.000 pesetas y destitución del alcalde del Ayuntamiento de Teyá, por empleo del dialecto catalán en las comunicaciones oficiales.
- Multa de 1.000 pesetas y destitución del Alcalde de San Agustín de Llusanés, por lo mismo que el anterior.

Capitanía General de Cataluña

Su Excelencia el General Jefe de esta Región ha impuesto una multa de 2.000 pesetas a la casa comercial M. Casanovas Guillem, por haberle dirigido una instancia en papel con membrete en catalán y en el que, además, a continuación de la razón social figura la palabra «collectivizada» sin tachadura alguna.

Aun admitiendo que el uso de este papel, confeccionado indudablemente en período de dominio rojo, no haya sido de mala fe, supone cuando menos un acto de desidia y falta de respeto a la autoridad a quien se dirige, que merece una sanción ejemplar.

FONT: *La Vanguardia Española* [Barcelona] (29 d'agost i 7 de maig de 1939).

a) Descriuiu el tipus de font i digueu de què tracta (0'75 punts)

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una primària (contemporània dels fets) (0'25 punts) consistent en uns llistats de sancions imposades pel governador civil de Barcelona i pel capità general de la regió militar publicades a un diari de Barcelona, "La Vanguardia Española" el 7 de maig i el 29 d'agost de 1939. (0'50 punts)

b) Digueu quin és el context històric de la font. (0'75 punts)

Cal que l'alumnat situï la font dins del primer any de l'ocupació franquista de Barcelona, un cop acabada la Guerra Civil (1936-1939) (0'75 punts)

c) Comenteu els motius de sanció inclosos a la font. (1 punt)

Cal que l'alumnat faci referència a les sancions que s'imposaven a empreses i a alcaldes per posar anuncis escrits en català o en llengua no castellana, per l'ús del català en escrits oficials o a haver seguir utilitzant paper de l'època de la guerra, en el cas d'una empresa (1punt).

A7) Expliqueu què va significar la implantació del Règim franquista a Catalunya des del punt de vista polític. Expliqueu la repressió franquista contra les persones i contra la llengua i la cultura catalanes.

Cal que l'alumnat expliqui la supressió de la Generalitat i institucions polítiques catalanes i la reimplantació de les estructures provincials; la imposició del partit únic, i, en general de totes les institucions i organismes del "Nuevo Estado" (1'25 punts); Cal que l'alumnat expliqui la repressió franquista sobre els vençuts i sobre la població en general i com funcionava; igualment, l'aplicada contra la personalitat, llengua i cultura catalanes, fent esment a la supressió de l'oficialitat de la llengua catalana, de la presència pública d'aquesta en qualsevol de les seves manifestacions i dels símbols i trets catalans a tots nivells (1'25 punts)

A8) Expliqueu la primera, cronològicament parlant, política econòmica aplicada pel Franquisme i els seus efectes a Catalunya

Cal que l'alumnat expliqui què va ser la política autàrquica i intervencionista implantada arreu, amb els seus efectes sobre la població, l'"estraperlo" o mercat negre i el racionament (1'25 punts); cal igualment que expliqui els especials efectes que aquesta política tingué sobre un territori amb un teixit industrial (tèxtil, i d'altres) fortament depenent de les importacions de matèries primeres (cotó i altres); l'efecte de l'intervencionisme sobre l'agricultura i el comerç; i en general els efectes generals sobre l'economia catalana les classes treballadores i la població en general. (1'25 punts)

A9) Expliqueu què va suposar la implantació del règim franquista a Catalunya des dels punts de vista polític, econòmic i cultural. Expliqueu la repressió franquista i la lluita antifranquista a Catalunya fins al 1959.

L'alumnat hauria d'explicar la supressió de les institucions polítiques catalanes i la reimplantació de les estructures provincials; la imposició del partit únic, i, en general de totes les institucions i organismes del "Nuevo Estado"; la repressió franquista sobre els catalans i contra la personalitat, llengua i cultura catalanes, fent esment a la supressió de l'oficialitat de la llengua catalana, de la presència pública d'aquesta en qualsevol de les seves manifestacions i dels símbols i trets catalans a tots nivells; igualment hauria d'explicar la imposició d'una política econòmica autàrquica i intervencionista greument lesiva per a l'estructura econòmica de Catalunya. (1'50 punts); cal que expliqui també la lluita antifranquista esmentant els partits clandestins, els maquis i accions de protesta com la vaga de tramvies de 1951 entre d'altres. (1 punt)